

Ajalehes Postimees 1917 avaldatud E. Paavo ülevaade Eesti-Maruhha külast. Põhja-Kaukaasia: Eesti-Maruhha ja Soriküla (Hussõ-Kardonik). Eestlaste saabumine. Olud. Elumajad. Tegevus. Vaimsus. Raamatukogu. Ajalehed. Venelaste surve. Salawiina ajamine. Kooliolud ja kooliõpetajad. Digiteeris Andres Aule, kirjaviisi muutmata.

Postimees (nr. 177), 8. august 1917, lk. 2

Eesti Maruha asundusest Kaukasias.

Kui mõnikümmend aastat tagasi paremad maad terwel Kubanimaal kasakate poolt ära olid võetud, leidis walitsus kaugemal põlluharimiseks kõlbmata maid kehvale sisserännanud Eesti asunikule. Üks niisugustest kohtadest on Eesti Maruha asundus. Wist weel kaugemale oleks walitsus Eesti asunikud saatnud, kui põliselumega kaetud mägedest üle oleks saadud.

Siin metsas ja mäeseljaketel, kus aastat 30—40 tagasi, eestlaste siiatuleku ajal, üksnes tuhandearwulisi tatarlaste loomakarjasid harwa läbi käis, on asuniku wäsimata töö ja edasipüüdmine loonud vähem-rohkem kulturalise nurgakese.

Asundus seisab koos kahest külast: Eesti Maruha ja Sori ehk ametliku nimega Hussõ-Kardaniku. Wiimane on esimesest perekam ja majandusliselt paremal järjel.

Et põldu wähe, siis peetakse rohkesti karja. Elumajad on iseäranis Sori külas üsna ruumikad, mõnes kohas ka puhtad, rohkem wenemaitseelised ehitused. Mõlemates külades on omad ajakohased ruumikad koolimajad, kuid koolide wastu tunnewad asunikud kahjuks wähe huwi. Ühis- ja seltsitegewus näib asunikkudele üsna wõõras olewat. Üleüldse walitseb asunduses kodumaa metsanurga küla waim. Külas on küll ka oma raamatukogu, kuid seda palju keegi ei tarwita. Ajakirjandust loetakse hoopis wähe. Nägin üksnes käputäie „Ristirahwa Pühapäewa lehti” külapostiga toodawat. Asunikkude auks peab ütlemä, et nad eestlasteks kõige kommete ja keelega on jäänud. Olgugi et nad keset wõõrast rahwast elawad, kuid wõõrast mõju pole sugugi märgata. Aga ka Eesti jonn ja kokkuleppimatus on nende juures alale jäänud. Sellepärast ei suudeta ühiskondlisel põllul palju ära teha. Suuresti takistab asunduse majanduslist ja ühtlasi ka kulturalist edenemist see asjaolu, et suurem osa asunikka on otsustanud *kohe tagasi kodumaale pöörata*, kui aga säält kuidagiwiisi juhutub maad saada. Pääpõhjuseks, mille pärast asunikud siit lahkuda on otsustanud, on wenelaste päälesurumine. Asunikud kurdawad, et wiimasel ajal wenelased nende metsi maha raiuwad ning ära weawad ja muid sarnaseid tegusid toime panewad. „Saaks kodumaa wabaks parunite küüntest, ei jääks ma kauem mitte päewaks siia” tähendas mulle wana hallpää asunik.

Ei wõi waikides mööda minna ühest pahest, s. o. *salawiina ajamine*, mis asunduses laialdaselt maad on wõtnud. Ühes sellega õitseb ka joomine. Rõõmustawal kombel katsub külakomitee salawiinaajamisele siiski piiri panna. Sori külas seisis kooliõpetaja puudusel minewal õpeaastal kool ja E. Maruhas töötas keegi umbkeelne Läti kooliõpetaja, milleläbi emakeelne õpetus koolides täiesti puudus. Nüüd, kus asunikkude eneste otsustada, keda nad oma lastele

kooliõpetajaks waliwad, ei tohi asi mitte endist wiisi kesta. Loodame ka, et Lõuna-Wenemaa Eesti asunikkude kesk-büroo selle eest hoolt kannab, et eel-tulewal õpeaastal asunikuldel oma tublid kooliõpetajad ei puuduks. On ju asunduste kooliõpetajate palgaolud palju paremad kui kodumaal ja nii siis wõiks sellepoolest tublisid koolimehi siia leida.

E. Paawo